

MUZIKOS MOKYKLOS IR BENDRUOMENĖS SĄVEIKOS YPATUMAI GLOBALIZACIJOS IŠŠŪKIUS PATIRIANČIOJE VISUOMENĖJE

Dr. Rita Aleknaitė-Bieliauskienė

Mykolo Romerio universitetas, Socialinės politikos fakultetas, Edukacinės veiklos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas (8 5) 271 4710
Elektroninis paštas rita.bieliauskiene@mruni.lt

Pateikta 2009 m. rugsėjo 30 d.

Parengta spausdinti 2009 m. spalio 9 d.

Santrauka

Straipsnyje – iššūkiai švietimo sistemai globalizacijos iššūkius patyrusioje visuomenėje. Pabrėžiama kultūros, meninės kultūros svarba ugdant kūrybingą, kritiškai mąstantį, pozityviomis vertybėmis gyvenime besivadovaujantį žmogų, gebantį tas vertybes atsirinkti. Menas ugdo emocinį intelektą. Muzikos mokyklos Lietuvoje atlieka ne tik profesinio mokymo, bet ir plačias mokinio ugdymo funkcijas. Tyrimo objektu pasirinkę muzikos mokyklos ir miesto bendruomenės ryšius siekėme išsiaiškinti, kaip ši sąveika veikia globalizacijos ženklams įprasminama ugdant visos bendruomenės galias.

Kiekybinis tyrimas buvo atliktas 2009 m. Ukmergės muzikos mokykloje. Jame buvo konstatuota, kad muzikos mokykla yra atvira organizacija ir jos vaidmuo bendruomenės vertybių internalizavimo, socializacijos, prevencijos procesuose – svarbus. Ugdoma partnerystės jausena, skatinami komunikaciniai procesai, mokymosi veikiant (*learning by doing*) praktika, kuriama aktyvaus asmens lavinimo situacija, daranti reikšmingą įtaką žmogaus mąstymui, vertybiniais kriterijams, emociniam intelektui.

Pagrindinės sąvokos: globalizacija, kultūra, kūrybiškumas, sąveika, muzikos mokykla, bendruomenė.

Įžanga

1990 m. Lietuvoje buvo deklaruoti reikšmingi švietimo sistemos siekiai. Vienas jų – esminė ideologinės paradigmos kaita. Demokratinės valstybės tapsmas, transformaciją patyrusios visuomenės ideologinės nuostatos, atsiradusios technologinės galimybės konstruktyviai, kūrybingai, produktyviai bendrauti su pasauliu, – piliečiui, pedagogui, žinių siekiančiam jaunam ir vyresniam žmogui. Atsivėrė daugiau erdvės, atsirado laisvių asmenybei bręsti, įprasmininti savo idealus. Visai švietimo sistemai buvo formuluojamas naujas, labai reikšmingas asmeniui, visuomenei tikslas: ugdyti savarankišką ir kūrybingą asmenybę, kuriai bus sukurtos sąlygos nuo mažens atskleisti, ugdyti savo gebėjimus. Naują švietimo koncepciją kūrę autoriai bandė įvertinti dvi pasikeitusias, visuomenės poslinkius determinavusias kategorijas – erdvės ir laiko. Tai reiškė, kad reikėjo ne tik pamatyti šios dienos kolizijas, bet ir strategiškai orientuotis, racionaliai veikti kelyje į naujų iššūkių kupiną XXI a. erdvę. XX a., kai kurių filosofų vadintas dvasios negalios, dvasinio nuosmukio, „stingstančių sielų“ laikotarpiu, baigėsi.

Transformuojant nepriklausomos Lietuvos švietimo sistemą jau 1988 m. buvo akcentuota meno, labai svarbaus veiksnio, galinčio prasmingai integruoti asmenį, ypač jauną žmogų, į globalizacijos žymes *hau* patiriančią visuomenę.

Vienomis iš meninio ugdymo institucijų buvo visą pokario laikotarpį prasmingai veikusios vaikų muzikos mokyklos. Buvo bandymų joms rasti naują nišą visuomenėje. 2003 m. Švietimo įstatyme (Švietimo įstatymas, 2003) numatyta pertvarkyti muzikos mokyklas, jas prilyginant neformalaus ugdymo institucijoms, sakytume, – būreliams. Viešai pradėta kalbėti apie brangų jų išlaikymą, tačiau nediskutuota dėl jose įprasminamo mokymo turinio, kitų problemų.

Šiame straipsnyje bandėme išsiaiškinti, ar vaikų ugdymo muzikos mokykloje procesas yra reikšmingas tik kaip imanentinis reiškinys, ar tikrai šiuo metu jis daro įtaką ir bendruomenei. Ar globalizacijos iššūkius patyrusioje visuomenėje jis geba veikti ne tik ugdytinius, bet ir turėti įtakos kitiems bendruomenės nariams. Tai labai **aktuali problema**, kurios analizė kiekvienai muzikos mokyklai gali padėti pozityvius ryšius nukreipti sociokultūrinei terpei tobulinti. Muzikos pedagogikos problemos analizuojamos J. Kanapeckaitės (2006), L. Melniko (2006), E. Janulevičiūtės-Merkšaitienės (2006), S. Gerulio (1999) ir kt. straipsniuose. Nedaug publikacijų specializuotuose Lietuvos muzikos ir teatro akademijos leidiniuose, platinamuose labai ribotoje erdvėje, skirtų muzikos mokyklų problemoms. Tačiau jos buvo reikšmingos jau 1999 m., pradėjus kalbėti apie visos muzikos mokyklų sistemos virsmą. Apie tai rašė J. Antanavičius (1996), T. Varnauskienė (1996), A. R. Grigonienė (1996), A. Levickas (1996), R. Grušas (1999), V. Pliskus (1999), V. Umbrasienė (1999), V. Vitaitė (1999) ir kiti. Vilniaus pedagoginiame universitete 2006–2007 m. atliktas *Neformaliojo vaikų švietimo prieinamumo tyrimas* (Kvieskienė, Petronienė, 2007). Tačiau visai nėra tirta bendruomenės ir muzikos mokyklos sąveika.

Tyrimo objektu pasirinkta muzikos mokyklos (sąlyginai vadinsime – *vaikų muzikos mokykla*) ir bendruomenės ryšiai, bendradarbiavimo būdai.

Tyrimo tikslas – atskleisti muzikos mokyklos ir bendruomenės sąveikos ypatumus globalizacijos iššūkius patyrusioje visuomenėje.

Formulavome šiuos **uždavinius**: koncentruotai pateikti bendruomenės patiriamus globalizacijos paradigminių iššūkių ypatumus, atskleisti visuomenės muzikinės kultūros veiksmų įtakos asmenybės socialinės sąveikos kontūrus, ištirti (vaikų) muzikos mokyklos ir bendruomenės ryšius.

1. Bendruomenės patiriamų globalizacijos paradigminių iššūkių ypatumai

Globalus mąstymas teikia galimybių praturtinti visus kiekvienos šalies, bendruomenių gyvenimo, kultūros aspektus naujais ryšiais su pasauliu, geresnėmis, greitesnėmis priemonėmis prie mokslo, švietimo šaltinių, naujų metodikų, technologijų, darbo rinkų. Tai atsispindi įvairuose Lietuvos kultūros, sociokultūros institucijų, atskirų bendruomenių vykdomuose projektuose. Ryškiausiai įprasminamas partnerystės principas. Prasmingas yra muzikos mokyklų (pvz., Vilniaus B. Dvariono muzikos, M. K. Čiurlionio menų mokyklų, Vilniaus Karoliniškių, B. Jonušo, Panevėžio ir kitų muzikos mokyklų, mokinių meno kolektyvų) darbas su Lietuvoje veikiančiomis užsienio šalių ambasadomis, užsienio partneriais, ne tik padedančiais besimokantiems susipažinti su kitomis kultūromis, bet ir įsigyti puikių muzikos instrumentų, pateikti į tarptautinius konkursus, gauti pakvietimus į koncertų aikšteles, studijas, kvalifikacijos kėlimo centrus.

Būdama uždaroje SSSR zonoje, priklausoma nuo Maskvos leidimų, Lietuva niekada neturėjo galimybių pasiūsti daugiau jaunų atlikėjų į didesnę arba mažesnę pripažinimą turinčias, jaunus atlikėjus brandinant ir prisistatant pasaulyje svarbias varžytuves, festivalius. Nelimituojant įsigyjamų kompaktinių plokštelių, video įrašų, kelionių į pasaulio koncertų, teatrų sales, naudojantis internetu prieinama tapo pasaulio periodika, mokslinė literatūra, geriausių, įdomiausių menininkų interpretacijos. Atsivėrė galimybės patiems mūsų muzikams būti išgirstiems pasaulyje. Tokia yra šiuo metu pasaulio teatrų primadoma tapusi Marijampolės muzikos mokykloje pirmuosius žingsnius į pasaulio menininkų elitą žengusi dainininkė Violeta Urmanavičiūtė, gebančios produktyviai dalyvauti pasaulinėje meno rinkoje pianistės vilnietė Mūza Rubackytė, druskininkietė Guoda Gedvilaitė, smuikininkė Dalia Stulgytė, reikšmingų premijų užsienyje laureatas kompozitorius ir dirigentas vilnietis Vyktintas Baltakas ir daug kitų jaunų muzikų.

Tačiau globalizacijos idėja diskusijose pateikiama ir kaip naują erą įprasminantis neigiamas reiškinys, kurio esmė – sukurti visų valstybių paklusnumo, prisitaikymo reikalaujančią vieningą rinką. Japonų verslo strategas K. Ohmae netgi teigia, kad nacionalinės valstybės globalioje ekonomikoje tampa „nejmanomais verslo vienetais“ (Ohmae, 1995). Tokie hiperglobalistai teigia, kad pasaulis apsirūpinęs globalaus valdymo mechanizmais (pvz., Tarptautinis valiutos fondas), didinančiais atotrūkių tarp ekonomikos nevykėlių ir nugalėtojų. O sunkiai gyvenančios nacionalinės valstybės netgi nepajėgia užtikrinti, kad jų šalyse neplistų pasaulio šiukšlynas. Tampa svarbu išugdyti piliečio gebėjimą iš šio didelio kalno atsirinkti vertybes. Tokie pastebėjimai šiais dešimtmečiais ypač svarbūs regionų gyventojams, kuriems savas, populiariosios kultūros vertybes bruka televizija. Reikia ieškoti atsvaros. Todėl itin reikšminga tampa regioninių muziejų, bibliotekų, muzikos mokyklų dažnai diskutuotina kitų sociokultūros institucijų veikla. Ar jos visos vykdo pozityvių vertybių, skatinančių asmenybės brandą, sklaidos funkcijas?

XX a. pabaigoje, plėtojantis mokslui, technologijoms, pasaulis patyrė spartėjančius erdvės ir laiko pokyčius. Vienai valstybei, socialinei sandraugai prie kitos reikėjo taikytis, ieškoti diplomatijos žingsnių, kurie spartintų ne karingus, bet draugiškus ryšius (Giddens, 1990). Todėl reikėtų mąstyti apie

rezultatyvius politinius, socialinius, ekonominius, kultūrinius pokyčius visose šiuolaikinėse visuomenėse. Būtina siekti neatsilikti nuo greitos visų sričių pažangos. Šia prasme globalizacijos sąvoka tampa modernia ir pozityvia varomąja jėga, rodančia kiekvienos šalies pažangos spartą ir jos vietą nuolat besikeičiančiame pasaulyje.

Tačiau pažanga ir globalizacijos atvertos galimybės į Lietuvos regionų miestelius kelius skinasi sunkiai. Veikia miestų, regioninės bibliotekos, kurios neturi finansinių galimybių įsigyti naujų knygų, plokštelių, meno kūrinių video įrašų, gaidų, mokslinių leidinių. Periferija, mokyklos (ypač kaimo) tapo valstybės išlaikomų meno institucijų apleistos: jų nepasiekia menininkų, kūrėjų koncertai, edukacinės programos, parodos, čia nėra kino teatrų. Problemine sritimi tapo kultūros centrų, mėgėjų veikla. Veiklos produktyvumas, kryptingumas dažnai priklauso tik nuo personalinių iniciatyvų, nuo geranoriškų savivaldų darbuotojų valios, nuo susirastų rėmėjų geranoriškumo ir t.t. Meno etalonai platinami televizijos kanalais. Galima teigti, kad atsivėrusio globalaus pasaulio žymės regionuose daugiau neigiamos negu teigiamos. Kaip ir pasaulio valstybių visuomenėse, čia fiksuojama nemažai dvasinės krizės apraiškų. Didėja nihilizmo, pesimizmo pasireiškimų. Įsigali prostitutacija, seksualinis pakrikimas, narkomanija, nusikalstamumas, jaunėjančios nuskaldėliai, depresija, gyvenimo beprasmybės jausmas. Dažnas į savižudybes vedantis susvetimėjimas, vienišumas. Informacija apie neigiamus padarinius greitai plinta eterio bangomis, per spaudą. Blogi paaugliai, jaunuoliai perima ir vienas iš kito. Nors veikia daug neformalaus ugdymo centrų, NVO, bet vis dar jie savo veikla nesugeba sudominti po pamokų miestelių gatvėmis besišlaistančių paauglių.

Atviros valstybių sienos jauniems žmonėms leidžia judėti globaliame pasaulyje. Vieni, dažnai gabiausiai, savo sferoje konkurencingi, baigia mokslus geriausiose pasaulio, Europos aukštosiose mokyklose ir siekia menininkų karjeros Europoje, Amerikoje. Kiti gabūs jaunuoliai neišlaiko konkurencingos aplinkos spaudimo, neišsiugdę karingų, valingų bruožų, organizacinių, komunikatyvių gebėjimų, grįžta į Lietuvą, kurioje jiems, puikiai išsimokslinusiems, nėra darbo vietų. Bendruomenė dar neturi poreikio juos ne tik remti, bet ir priimti, būti vienos arba kitos sferos profesionaliais vedliais. Tai jaučiama ir muzikos mokyklose: jauni menininkai neskuba grįžti į Lietuvą ir dirbti netgi tokiose miestuose kaip Panevėžys, Šiauliai.

Globalizacijos akivaizdoje teko vėl aiškintis asmenybės vietą sociume. Dabar jau aiškiau matome ne tik žmogaus didybę, bet ir jo, ateivio iš *natūros*, žiaurumus, savęs ir kitų niokojimo epizodus. Karas, konfliktai su kitatikiais, žemesnio rango žmonėmis, pavaldiniais, – tai vis nuožmės gamtos palikimas šiandien, gyvuliškas troškimas valdyti grobį. Net ir taikos sąlygomis neišvystytas emocinis vadybinės sferos intelektas remiasi atgyvenusia pranašumo pozicija. „Draudimai, paliepipimai, nurodymai ir kitos autoritarinės, sankcijas žadančios elgesio formos, kuriančios tarp asmenų tokias situacijas, kuriose klausytojai pasijunta verčiami keisti savo požiūrį ir elgesį. Gajūs dar šioje sferoje reikalavimai paklusti, kuriais siekiama keisti arba nukreipti nauja linkme klausančiųjų darbinę veiklą. Su autoritariniu stiliumi susidūrę asmenys pasijunta netekę sprendimo galios ir patiria negatyvias emocijas, pažeminiamą, sugniuždymą“ – rašė Franta Salonia (1979, p. 101). Taip pasireiškia dvasinės išminties stoka, kurios tiek daug aplinkui.

Šiuos silpno, pažeidžiamo, todėl pikto, grubaus masių žmogaus santykius *sužmogina* vienos sferos – meninės kultūros elementų invazija. Taip mąstė švietimo reformos pamatus pradėję kurti Lietuvos mokslininkai. Teresė Bukauskienė-Ramanauskaitė tarpukario Lietuvos pedagogikos raidos kryptyse pastebėjo didelį dėmesį *kultūros pedagogikai*: pedagoginė kultūros orientacija nors nukreipta „į aplinką, tačiau ji suprantama visų pirma kaip kultūrinės vertybės, kurių ugdymoji galia itin veiksmi, kai vaikas pats jas išgyvena“ (Bukauskienė, 1996, p. 15). Ypač verta pabrėžti Meilės Lukšienės samprotavimus apie švietimo tipologizavimą. Plačiai Lietuvos švietimo kūrimosi paskutiniajame XX a. dešimtmetyje istoriją analizavusi Ramutė Bruzgelevičienė išryškina du M. Lukšienės formuluotus srautus: *pragmatinį-technologinį* ir *humanitarinį-kultūrinį* (Bruzgelevičienė, 2008, p. 20). „Skiriamąja abiejų srautų linija būtų ugdymo orientacijų požiūriai: į asmens vertybinių nuostatų pobūdį jo paties plėtotėje ir socialiniuose kultūrinuose procesuose; b) į asmens ir visuomenės santykius jų abiejų kaitoje, t. y. dabartyje ir ateities perspektyvoje, kitaip tariant, aktyvi, o ne pasyvi pozicija gyvenimo humanizacijos kelyje“ (Lukšienė, 2000, p. 374). *Kultūra* įvardijama kaip vyksmas, kurio procese bręsta kuriantis žmogus. Kultūros pedagogikos, įprasminančios ugdymo ir kultūros sąveiką, pabrėžė ir Antanas Maceina „[...] Ugdymo reformavimas yra sykiu ir kultūros reformavimas. [...] Jeigu kultūra daro ugdymui tiesioginės įtakos, tai ugdymas keičia kultūrą per išugdytą žmogų. Išugdytas žmogus yra d a u g i a u ž m o g u s. Jis turi daugiau būties.[...] Išskeltoms idėjoms realizuoti reikia tam tikrų žmonių. O jų parengti gali tikrai ugdymas“ (Maceina, 1937, p. 306). Vertybiniais kriterijais vadovaudamasis žmogus mokosi kurti ne tik materialų pasaulį, bet, ir tai, kas svarbiausia, – save. „Kūrybinis nusiteikimas yra esminė žmogaus kūrybiškumo sąlyga. Bet ją būtina išplėtoti, išskleisti. Tai turi padaryti ugdymas bei jo teorija – pedagogika, kuri savo ruožtu yra kultūros priežastis“, – rašo Kęstutis Pukelis (1998, p. 223). Kita vertus, žmogaus kultūra – jo ugdymo išdava. Ugdymo klaidos lemia žemą kultūrą. Tai vertybinė dimensija. „Kultū-

ra – nacionalinio saugumo sfera“, – viename interviu suformulavo Remigijus Vilkaitis. Tokiu būdu vertybinės pedagogikos objektu tampa visybiskas žmogus, jo psichofiziologinės, kognityviosios galios, dvasingumo sfera, kaip imanentinė asmens savastis. Tačiau procesas yra rezultatyvus tuomet, kai ugdymo formuluojami tikslai transformuojasi į savikūrą.

Buvo ir dabar ieškoma kelių, kaip šį konceptualų ugdymo procesą įgyvendinti mokykloje. Ypač prasmingai tokia ugdymo koncepcija įgyvendinama jauna žmogų ugdant menu. Vartojame sąvoką *ugdymas muzika*, nes jis aprėpia daugiamatėje sociumo erdvėje gyvenančio žmogaus psichofiziologijos tobulinimą, pojūčių ir kritinio mąstymo, kūrybingumo, estetinį, etinį lavinimą, naujos semantinės raiškos (muzikoje – garsinio pasaulio reikšmių) mokymą, kryptingą auklėjimą.

1988 m. Lietuvos vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos koncepcijoje buvo pabrėžta meno, kaip labai svarbaus veiksnio, galinčio prasmingai integruoti asmenį, ypač jauna žmogų, į visuomenę, reikšmė. Taikantis prie amžiaus ypatumų buvo numatyta „meno suvokimo ugdymas ir mokinių meninės kūrybos stimuliavimas“ (Lietuvos vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos koncepcija, 1989, p. 33). Tuo metu buvo suvokta, kad meninis ugdymas ne tik padeda plėtoti asmenybės galioms, bet ir „atveria vartus į universalias pasaulio kultūros vertybes, per nacionalumą veda į universalumą“ (ten pat). Manoma, kad galima būtų meninės kūrybos dalykus mokykloje integruoti sukuriant dalykų bloką *Žmogus ir menas* (Jackūnas, 1990, p.16–17). Tokia idėja buvo įgyvendinta Rusijoje. 2000 m. pirmą kartą mokyklų programose pasirodė Lijos Predtečenskajos (1922–1999) kelis dešimtmečius rengtas ir proteguotas menus integruojantis dalykas „Pasaulio meno kultūra“ (Мировая художественная культура, 2001). Lietuvoje buvo pasirinktas kitas kelias – tobulinti, kurti įvairių meno šakų dalykų modelius. 1990 m. paskelbta konceptuali *Estetinio ir meninio ugdymo programa* (Gaižutis, 1990, p. 56–90).

Probleminiu reformatoriams tapo visos muzikos mokymo sistemos modelis. 1989 m. buvo paskelbta *Vaikų muzikos, meno mokyklos koncepcija* (Šniukienė, 1989). Buvo pradėta svarstyti apie muzikos meno mokyklų ir bendruomenių ryšius. Tačiau tąsos nebuvo. Muzikos mokyklų neigiamo reformavimo pradžia galima būtų laikyti D. Katkaus pasiūlymą vaikų muzikos mokyklas integruoti į vidurinių mokyklų bendrojo muzikinio lavinimo struktūras. Jis teigė, kad „Vaikų muzikos mokykla turi būti integruota į vidurinių mokyklų bendrojo muzikinio lavinimo struktūras, <...> remtūsi jos programomis <...>“ (Katkus, 1990). Buvo atsisakyta vidurinėsios muzikos mokyklų grandies (tuometinių muzikos technikumų). Jau buvo parengtas visas subalansuotas muzikos mokymo sistemos naikinimas planas. Tačiau nepritarant muzikinei bendruomenei, muzikams profesionalams, Lietuvos kultūros ir švietimo ministrai Dainiui Trinkūnui, šiam planui nepritarė. 1993 m. kalbėdamas Lietuvos Respublikos Seime D. Trinkūnas sakė: „Lietuvos švietimas – tai sudėtinga, esminį kaitos metą išgyvenanti sistema. Nuo švietimo reformos priklausys ir visos kitos Lietuvos socialinės bei ekonominės reformos, nes tik radikali švietimo pertvarka gali laiduoti jų ateitį ir sėkmę. <...> Negalima atkurti demokratinės, pilietinės visuomenės ir modernios valstybės be pagarbą demokratinėms vertybėms išugdžiusių žmonių. Nepajėgsime laiduoti istorinio lietuvių kultūros tęstinumo neugdžiamai už gimtąją kultūrą atsakingų, ją kurti pajėgiančių asmenybių“ (Aleknaitė-Bieliauskienė, 2003, p. 203).

2000 m. Lisabonoje patvirtintos strategijos postulatai skatina ieškoti būdų, kaip modernizuoti Europos visuomenę, eksperimentuoti, mąstyti, – kokios švietimo sritys gali daugiau, efektingiau investuoti į žmones, skatinti socialinę integraciją. Sugriežtinama socialinio gyvenimo reformatorių atsakomybė už neprofesionalias reformas (*Lisbon European Council*, 2000).

2. Visuomenės muzikinės kultūros veiksnių įtakos asmenybės socialinei sąveikai kontūrai

2003 m. Lietuvos švietimo įstatyme įteisinta neformalaus ugdymo kryptis muzikos mokykloje pakoregavo ne tik mokymo tikslingumo suvokimą, bet ir darbo su mokiniais metodikas. Buvęs įprasmingas profesionalus darbas ugdant vaikų kūrybingumą, estetinį skonį, skiepijant saviugdą, psichofiziologines galias ir pozityvius socialinius gebėjimus, gambiaus orientuojant profesijai, šiuo metu ne vienoje mokykloje įgavo būrelio veiklos atspalvį. Šios mokyklos neapdairiai perorientuojamos į neformalaus ugdymo institucijas. Švietimo ir mokslo ministerija, muzikos mokyklas perdavusi savivaldai, tapo nebeatsakinga nei už ugdymo turinį, nei už metodiką, nei už tiesioginę prasme luošinamus (blogai dirbant) vaikus. Tokio modelio nėra nei Europoje, nei kituose žemynuose.

Kalbant apie iki 2003 m. funkcionavusią muzikinio-meninio ugdymo *sistemą*, reikia įvardyti visas vaikų ir jaunimo muzikinio ugdymo grandis. Tai ikimokyklinės įstaigos, mokykla, muzikos mokykla (sąlygiškai – *vaiku*), vidurinė profesinio ugdymo grandis, kuriai atstovavo konservatorijos ir profesinio meistriškumo, kvalifikacijų siekianti grandis – aukštoji mokykla. Neformalus muzikinis ugdymas buvo tęsiamas popamokiniuose užsiėmimuose, dirbo įvairaus amžiaus vaikų chorai (esminis ir būtinas vaiko psichofiziologijos ugdymo „įrankis“), instrumentiniai ansambliai. Kultūros namuose buvo nemažai et-

nografinių ir kitokių meninių kolektyvų, jau veikė ir privatūs neformalaus ugdymo muzikiniai edukaciniai centrai, studijos.

„Muzikinė edukacinė sistema Lietuvoje – tarsi šakotas, tolydžio pražystantis medis. Jo šaknys, kamienas, šakos, žiedai – tai su tautos genais ateinantis meninis mentalitetas, muzikinis folkloras, krašto kultūra ir jos tradicijos, bendrasis muzikinis lavinimas mokykloje, daugiapakopė profesinio muzikinio ugdymo sistema ir ją puošiantys žiedai – aukščiausio meninio meistriškumo atsivėrimai. Kaip medžio vešėjimą lemia visų jo dalių gyvastis, taip ir šiai edukacinei sistemai svarbūs ir būtini visi minėti veiksniai, kiekvieno jos elemento gyvybingumas“, – taip vaizdžiai apie produktyviai veikusią muzikos mokymo sistemą dar griūties pradžioje, bandydamas apeliuoti į valdininkų geranoriškumą suprasti situaciją, rašė muzikologas, profesorius Juozas Antanavičius (1996, p.183).

Šiuo metu matyti, kad koreguota muzikinio ugdymo sistema tapo opia problema, kuri tarsi nebeatliepia Lisabonoje patvirtintos strategijos postulatų, skatinančių mokytis iš globalaus pasaulio atradimų ir klystkelių, siekiant efektingiau investuoti į žmones. Tai jau dabar skaudžiai veikia naujos Lietuvos vaikų kartos psichofiziologinę raidą (daugėja „beklausių“, mene visai neišprususių žmonių, o tai rodo, kad jų emocinis intelektas yra skurdus).

Visuomenė determinuoja ne tik asmenybės estetinę sąmonę, meninį muzikinį mąstymą, vertybinį jos suvokimą, bet ir elementarų žmogaus gebėjimą girdėti bei išgirsti. Nuo mažens vaikas pradeda priprasti prie triukšmingo fono, kuris tampa ne muzikinio lavinimo elementu, bet smegenų sistemos dirgikliu. Neaštri tapo aktyvioje visuomenėje gyvenančių žmonių klausa, tačiau šios problemos neanalizuojamos. Nėra švietėjiškos politikos: kaip išsaugoti ir net ugdyti asmenybės biologines duotybes arba bent užkirsti kelią jos žalojimui (pvz., kovoti prieš žmogaus psichikai kenksmingą decibelų dozę, patiriamą *Siemens* arenoje, sklindančią iš automobilių, parduotuvių, klubų).

Gebėjimas emocionaliai suvokti meno kūrinį sudvasina pačią žmogaus prigimtį. Todėl dažnai konstatuojama, kad žmogus emocinio išgyvenimo objektus renkasi intuityviai. Tačiau sociume funkcionuojantis menas vertybių internalizacijos proceso metu brandina emocinį intelektą. Visuomenė, socialiniai institutai atsakingi už tai, kokį emocinį jaunosios kartos intelektą ugdo propaguojamas menas (muzika). Šiurkštumas, smurtas, depresija, nerimas, mąstymo sutrikimai ir kita – tai emocinis neraštingumas.

Tačiau „emocinis pergyvenimas – būtina, bet nepakankama pažinimo sąlyga“, – teigė A. Maslowas (1971). Menas ugdo „protingas emocijas“. Todėl labai svarbios vaikų arba jaunuolių muzikos mokymo metodikos, skatinančios patirti, pažinti, kurti. Socialinėje grupėje atlikdamas savo vaidmenį žmogus vadovaujasi vertybinio mąstymu. Emocinė patirtis padeda investuoti pozityvias vertybes. Svarbu ne tik plėtoti personalijų emocinę patirtį, bet ir ją perteikti bendruomenei, kuri formuotų pozityvius prioritetus. Žmogus savo santykius harmonizuoja su gamta ir sociumu. Ypatingos reikšmės šiame procese turi kultūra, padedanti harmonizuoti vertybines žmogaus orientacijas (Карандашев, 2009, p. 86).

Socialinių vertybių internalizavimo procese reikšmingas vaiduo muzikos mokyklose tenka *grupinio darbo metodams*. Asmenybės vaidmenį grupėje rodo, kaip ji suvokia savo statusą grupėje. Svarbios ne didaktiškai suformuojamos ugdytinio teisės, pareigos ir atsakomybė grupėje, bet motyvuotai susiformuojančios per potyrį. Ypač daug pasiekama dirbant su meno kolektyvu. Priklausomumo jausmus konkrečiam muzikiniam kolektyvui ypač ugdo atsakomybė už grupę, už savo veiksmus. Kolektyvas determinuoja atitinkamą elgseną bendruomenėje. Būtent šiais principais kurdamas M. K. Čiurlionio meno mokyklos orkestrą vadovavosi prof. S. Sondeckis, ilgametis Žirmūnų gimnazijos orkestro vadovas V. Skripkauskas, „Spalvų orkestro“ vadovas R. Bruzga, Panevėžio šiukšlynų vaikų į pučiamųjų orkestrą subūręs R. Vilyis, Panevėžio J. Miltonio mokyklos pedagogas aktorius, įprasminantis psichodramos principus, J. Tamošiūnas.

Meno kolektyvai pasirodydami viešjoje erdvėje menines emocijas perduoda klausantiesiems. Formuojasi jų vertybiniai kriterijai. Abipusis muzikos kūrinis atliekančiojo ir jį priimančiojo ryšys tampa empatiškas (Amy, Bryan, Dix, 2009). Bendruomenės ugdymas tokių kontaktų metu pasireiškia švietimo, lavinimo, auklėjimo funkcijomis. Pokalbyje su Wolfgangu Rudigeriu Freiburgo pedagogikos profesorius Wilfriedas Gruhnas pabrėžė, kad „Svarbiausias mūsų bendro darbo su muziką klausančiais žmonėmis principas turi būti: visa ką jiems pateikti privalo teikti pilnatvišką, vertingą muzikinį estetinį įspūdį“ (Rudiger, 2005, p. 27).

3. Muzikos mokyklos ir bendruomenės sąveikos tyrimo aptarimas

Siekdami atskleisti muzikos mokyklos (sąlyginai vadinsime – *vaikų* muzikos mokykla) ir bendruomenės ryšius, bendradarbiavimo būdus, pasirinkome gerų akademinių rezultatų pasiekusią, įdomią, gyvybingą veiklą rodančią Ukmergės muzikos mokyklą.

Mokykloje buvo siekiama įprasminti Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Bendrosiose programose (1997) parašytus teiginius, jog *mokykla atvira visoms opiausioms vietinės bendruomenės ir valstybės problemoms*.

Mokykla kuriama kaip veiklus vietinės bendruomenės kultūros židinys, stiprinantis ryšius tarp mokinių, tėvų ir kitų vietinės bendruomenės narių (Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos, 1997, p.15).

Remiantis „Bendrosiose programose“ įvardytais uždaviniais mokykla, norėdama būti kūrybinga tautos kultūros gyvenimo dalyvė, už mokyklos ribų siekė puoselėti kultūrinę, karitatyvinę ir kitas veiklas.

Tyrimo imtis. Talkinant Ukmergės muzikos mokyklos pedagogams 2009 m. vasario–balandžio mėnesiais buvo atliktas empirinis kiekybinis tyrimas. Balandžio 7 d. su Mykolo Romerio universiteto Edukacinės veiklos katedra ir Lietuvos kultūros kongresu Ukmergės muzikos mokykloje įvyko disputas tema „Jaunosios kartos ugdymo paradigma: sociokultūrinis kontekstas“. Buvo diskutuota tyrimo problematika.

Parengtos trijų rūšių anketos buvo išdalytos negausiems Ukmergės kultūros centro darbuotojams (20), muzikos mokyklos pedagogams (40) ir įvairių specialybių 5–8 klasių moksleiviams (120).

Tyrimo tikslas: nustatyti Ukmergės muzikos mokyklos ir bendruomenės sąveikos pobūdį, patikrinti, kokias funkcijas muzikos mokykla atlieka miesto bendruomenėje. Todėl **tyrimo objektu** tapo šios mokyklos ryšiai ir bendradarbiavimo būdai su bendruomene. Išsikėlėme **uždavinius:** 1) išsiaiškinti, ar muzikos mokykla funkcionuoja kaip uždara, ar kaip atvira bendruomenei sistema; 2) kokie ryšiai ir kokios jų formos muzikos mokyklos mikro bendruomenę sieja su nevienalyte miesto bendruomene.

Įvertinsime Ukmergės rajono savivaldybės, kuriai pavaldi yra mokykla, veiklos kryptis. Visas švietimo įstaigas Švietimo ir sporto skyriaus darbuotojai tikslingai orientavo šiems tikslams pasiekti:

- 1) gerinti vaikų ugdymo(-si) kokybę, plėtoti užimtumo kryptis ir formas;
- 2) padidinti mokymo(-si) prieinamumą įvairių poreikių vaikams, mokiniams, suaugusiems;
- 3) rūpintis mokinių saviraiška, užimtumu, socializacija, kūno kultūros plėtra.

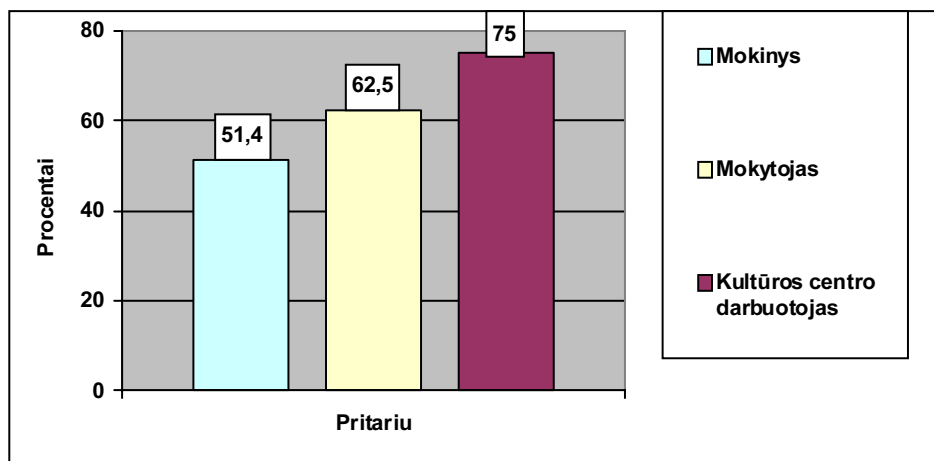
Muzikos mokyklų strategijoje ryškios dvi kryptys:

- ugdyti muzikos meno mėgėją;
- rengti muziką profesionalą.

2008 m. rajone buvo tenkinami mokinių papildomo ugdymo veiklos saviraiškos poreikiai. Dalyvavo apie 5000 mokinių, t. y. apie 81 proc. bendro rajono mokinių skaičiaus. Aktyviausiai mokiniai rinkosi meninės krypties užsiėmimus (apie 50 proc.), sportinės veiklos ir sveikos gyvensenos (27,8 proc.). Papildomo ugdymo veikloje nedalyvavo apie 19 proc. mokinių. Pagrindinės priežastys: motyvacijos, laiko stoka, neįdomi siūloma veikla, nepalankus susisiekimo grafikas. Nuo 2007 m. bendruomenei pageidaujant buvo atidarytas Dailės ir Muzikos mokyklų skyrius Želvos vidurinėje mokykloje (lanko apie 40 mokinių, mokytojai važinėja iš Ukmergės, Vilniaus). Matyti, kad meninei veiklai – didžiausias rajono bendruomenės poreikis.

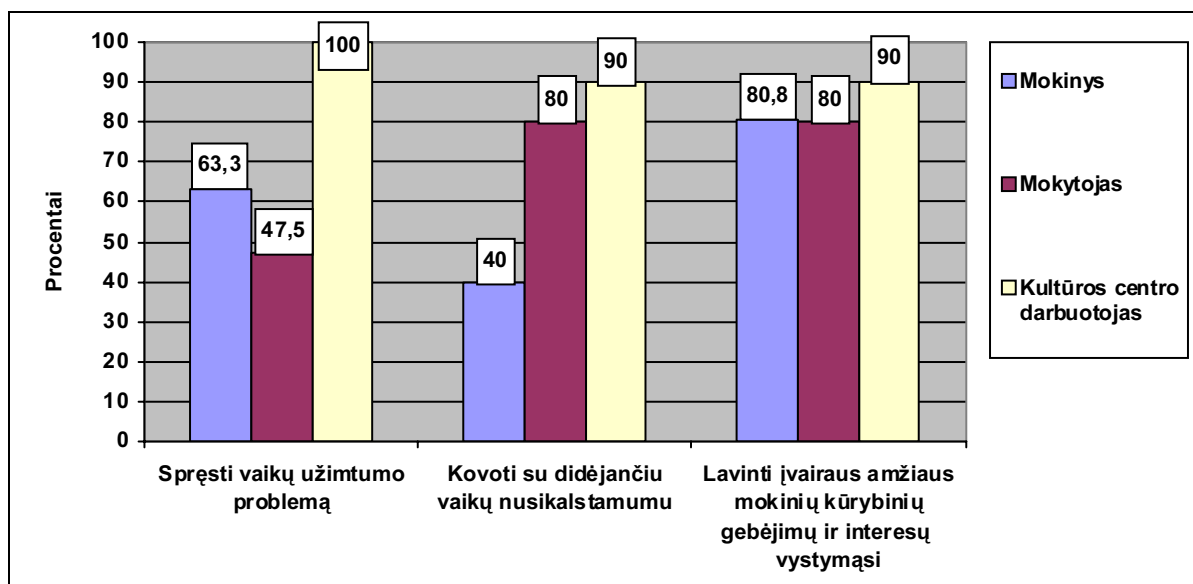
Skatinant gabių vaikų ir jaunimo mokymosi motyvaciją rajone buvo organizuojamos įvairių dalykų olimpiados, konkursai, varžybos, kuriami vietos ir šalies projektai. Nugalėtojai atstovavo rajonui respublikiniuose ir tarptautiniuose renginiuose. 2007 m. gabiausiems vaikams skatinti rajono mero ir administracijos iniciatyva, Tarybos sprendimu buvo įkurtas Gabių vaikų ir jaunimo rėmimo fondas.

Kaip įdiegus šią strategiją buvo vertinami muzikos mokyklos ir bendruomenės ryšiai matome apibendrinami atsakymus į anketose pateiktus klausimus. Paaiškėjo, kad respondentai muzikos mokyklą vertina kaip miesto bendruomenės kultūros židinį. Įdomu, kad teigiamai vertina ir mokiniai, kurie mokykla didžiuojasi, nori joje vykstančių renginių metu matyti savo bendruomenę, artimų žmonių. (1 pav.)

1 pav. Bendruomenės narių požiūris į mokyklą, kaip atvirą bendruomenei kultūros erdvę

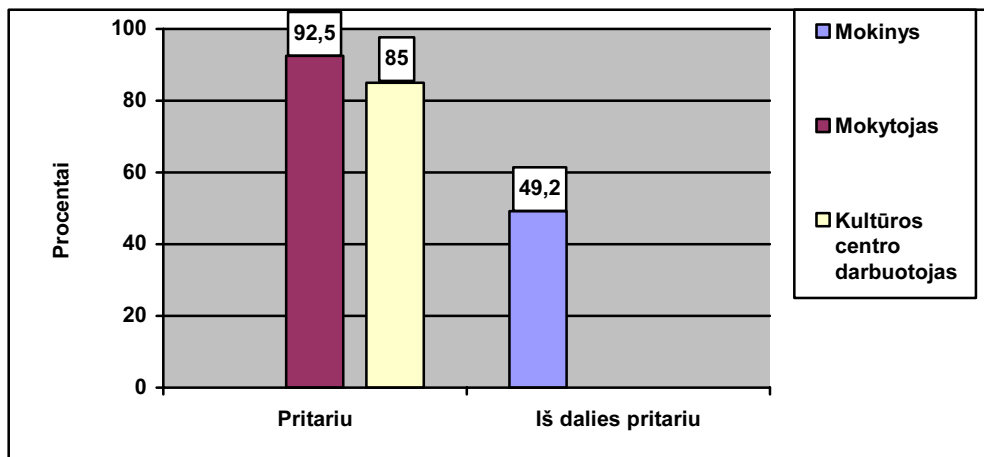
Manoma, kad mokyklai suburiant nevienalytę miesto bendruomenę, galima prasmingiau praleisti laisvalaikį, užimti vaikus, motyvuoti juos ugdyti savo gebėjimus (2 pav.)

2 pav. Požiūris į bendruomenės galimybes sprendžiant aktualias problemas

Partnerystė visuomet naudinga visiems kartu veikiantiems. Todėl mokyklos, kaip atviros sistemos modelio, aktyvioji dalis – betarpiškas moksleivių dalyvavimas partnerystę puoselėjančioje veikloje. Jie tampa atsakingi kaip mažų ansamblių nariai, orkestro koncertmeisteriai, kaip solistai. Kviesdami į savo arba draugų koncertus mokykloje mokiniai padeda pedagogams vienyti mokykloje apsilankančią bendruomenę kaip savitą besimokančiųjų auditoriją. Labiausiai reikšmingos jos funkcijos – lavinimas ir švietėjiškos funkcijos, estetinio skonio ugdymas. Daugelis tėvelių koncerto muzikos mokykloje metu pirmą kartą pamato ir išgirsta muzikos instrumentus, patiria emocinius išgyvenimus. Tvirtėja abipusiai socialiniai ryšiai, taip pat pozityvia komunikacija paremti ryšiai šeimoje. Tokia mokyklos stimuliuojama bendruomenė pradeda kurti savitą gyvenimo būdą, viena vertus – motyvuoja vaiko meninę veiklą, kita vertus – formuoja savaiminės suaugusiųjų švietėjiškos veiklos stimulus. Šiuo atveju esant muzikos mokyklos ir bendruomenės sąveikai formuojasi emocinio intelekto pradmenys.

Tai patvirtino ir atsakymai į anketoje formuluotą klausimą: ar muzikos mokykla, kaip atvira bendruomenei institucija, padeda šeimai ir visai bendruomenei formuoti šiltus tarpusavio santykius. Išanalizavus gautus atsakymus (3 pav.) galima teigti, kad šiam teiginiui pritaria 85 proc. kultūros centro darbuotojų ir 92,5 proc. muzikos mokyklos mokytojų. 49,2 proc. tyrime dalyvavusių muzikos mokyklos mokinių šiam teiginiui pritaria iš dalies. 3 lentelėje apibendrintai pateikiame didžiausius rodiklius.

3 pav. Bendruomenės formuojamų tarpusavio santykių vertinimas

Teiginiui, kad atvira mokykla turi siekti įtraukti vaikus ir suaugusius į aktyvų bendruomenės gyvenimą, mokyti priimti bendrus sprendimus, juos įgyvendinti, pritarė kad 45 proc. kultūros centro darbuotojų ir 57,5 proc. muzikos mokyklos mokytojų. 56,7 proc. muzikos mokyklos mokinių pritarė iš dalies. Lankant mokyklos renginius, formuojasi gera terpė, esant pakylėtai, neformalizuotai koncerto atmosferai, mokytojams bendrauti su mokinių tėvais.

Apžvelgus muzikos mokyklos veiklą matyti, kad jos indėlis į miesto sociokultūrinį gyvenimą – didelis. Koncertai, mokinių, tarptautinių konkursų laureatų, pasirodymai, miesto šventės, dalyvaujant muzikos mokyklos kolektyvams ir kita. Formuojasi teigiamas bendruomenės požiūris į produktyvia, kūrybinga veikla po pamokų užsiimantį paauglį. Kita vertus, mokykla sėkmingai dalyvauja bendruomenės kuriamuose projektuose.

Reikėtų pažymėti kelias svarbias muzikos mokyklos ir nevienalytės miesto terpės sąveikos formas. Tai *ugdoma partnerystės jausena* (mokinys–mokytojas, koncertuojantis–klausytojas, kūrybingai veikiantis vaikas–savąjį meno suvokimą, pagarbą kuriančiajam ugdantys tėvai). Kaip moderniam besimokančiame mieste muziejus nėra tiktai daiktų eksponavimo vieta, taip ir jauki nors ir nedidelio miesto koncertų salė muzikos mokykloje prisideda prie aktyvaus asmens lavinimo. Tai galima įvertinti kaip pokyčius skatinančią mokymosi veikiant (*learning by doing*) formą. Tokioje meną kuriančioje terpeje keičiasi žmogaus mąstymas, vertybiniai kriterijai, emocinės pagavos.

Išvados

1. Globalizacijos iššūkiai, Lisabonos ir kitos strategijos skatina ir Lietuvos visuomenę ieškoti būdų, kaip modernizuoti Europos bendruomenę, eksperimentuoti, mąstyti, kokios švietimo sritys gali daugiau, *efektingiau investuoti į žmones, skatinti socialinę integraciją*.

2. 2003 m. pertvarkyta muzikinio ugdymo sistema tapo opia problema, dabar skaudžiai veikiančia Lietuvos naujosios vaikų kartos psichofiziologinę raidą (daugėja „beklausių“, mene visai neišprususių žmonių, o tai rodo, kad jų emocinis intelektas yra skurdus). Emocinė patirtis padeda investuoti pozityvias vertybes. Svarbu ne tik plėtoti personalijų emocinę patirtį, bet ir ją perteikti bendruomenei, kuri formuotų pozityvius prioritetus.

3. Vertybių internalizavimo procese, ugdant emocinį intelektą, estetinę, etinę sąmonę reikšmingą vaidmenį atlieka menas. Todėl ypač svarbūs visuomenėje yra meninio ugdymo židiniai. Meninė kūryba padeda efektyviau internalizuoti vertybes, žmogaus ugdymo procesui suteikti betarpiškumo, patrauklumo.

4. Besikurianti nepriklausomybę atgavusios Lietuvos švietimo sistema, mokslininkų požiūriu, turėtų būti kuriama ypatingą dėmesį atkreipiant į humanistinį kultūrinį pamatą.

5. Bendruomenės ugdymas kontaktų su menu metu pasireiškia švietimo, lavinimo, auklėjimo funkcijomis.

6. Ugdymo muzikos mokykloje procesas nėra imanentinis. Jeigu mokykla funkcionuoja kaip atvira bendruomenei sistema, ji daro jai reikšmingą įtaką.

7. Tyrime dalyvavę respondentai muzikos mokyklą vertina kaip svarbų miesto bendruomenės kultūros židinį.

8. Muzikos mokykloje vaikai ne tik skatinami ugdyti savo gebėjimus, bet ir čia suburiama nevie-nalytė miesto bendruomenė gali prasmingiau praleisti laisvalaikį, tai pat patraukti čia ir niekur nesimo-kančius vadinamuosius gatvės vaikus. Taigi mokyklos veikla gali būti suvokiama ir kaip prevencinė.

9. Konstatuota, kad šeimai bendrai dalyvaujant mokyklos renginiuose formuojami šiltesni tarpu-savio santykiai, partnerystės jausena, siekiama įtraukti vaikus ir suaugusius į aktyvų bendruomenės gyvenimą, mokyti priimti bendrus sprendimus, juos įgyvendinti.

10. Išanalizavus Muzikos mokyklos ir miesto bendruomenės ryšius atskleista, kad kartu veikiant – (learning by doing) ypač reikšminga sąveika, partnerystės jausena, skatinami komunikaciniai, inkul-tūracijos procesai, reikšmingi aktyvuojant asmens mąstymą, pasaulio pažinimą, emocišes pagavas.

Dokumentai

1. Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerija. *Lietuvos švietimo koncepcija*, 1992.
2. Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos kolegijos 1992 birželio 26 d. nutarimas Nr. 40 „Dėl Lietuvos muzikinio švietimo sistemos“.
3. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nauja redakcija. *Valstybės žinios* [interaktyvus]. 2003, Nr. 63-2853 [žiūrėta 2009-08-24]. <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1480>.
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. ISAK-2695 „Dėl neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo“ [interaktyvus]. [žiūrėta 2009-08-12]. <http://www.smm.lt/teisine_baze/isakymas.htm>.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas Nr. 926 „Dėl vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006–2011 metų programos patvirtinimo“.
6. Lisbon European Council 23 and 24 March 2000 Presidency Conclusions. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009-07-15]. <http://www.europarl.eu.int/summits/lis_1_en.htm>.
7. Neformaliojo vaikų švietimo sąnaudos ir prieinamumas [tyrimo ataskaita]. [interaktyvus]. Vilnius, 2006 [žiūrėta 2009-08-10]. <http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/NVS_sanaudos_ir_prieinamumas_ataskaita.pdf>.
8. Šniukienė, R. Vaikų muzikos, meno mokyklos koncepcija. *Tautinė mokykla*, I. Mokyklų tipų koncepcijų projektai. Kaunas: Šviesa, 1989, p. 203–208.
9. Tautinė mokykla, I. *Mokyklų tipų koncepcijų projektai*. Kaunas: Šviesa, 1989.

Literatūra

1. Aleknaitė-Bieliauskienė, R. Asmenybės tapsmas ir visuomenės muzikinio švietimo sistema. *Muzikos situacija Nepriklausomoje Lietuvoje*. Vilnius: LMA, Margi raštai, 1996, p. 200–203.
2. Aleknaitė-Bieliauskienė, R. *Variacijos viena tema. Pianistas, kultūros puoselėtojas Dainius Trinkūnas*. Monografija. Vilnius: MRF, 2003.
3. Aleknaitė-Bieliauskienė, R. Sociokultūrinio darbo prioritetai Lietuvoje. *Lietuvos muzikos akademija kelyje į Europos aukštojo mokslo erdvę*. Mokslinių straipsnių rinkinys. Vilnius: LMTA, 2003, p. 344–351.
4. Aleknaitė-Bieliauskienė, R. Muzikinio teksto recepcijos. *Teksto slėpiniai* (Implied meanings). Vilnius: VPU, 2006, p. 74–86.
5. Aleknaitė-Bieliauskienė, R. Tautinė tapatybė ir meninis ugdymas globalaus pasaulio akivaizdoje. *Tautišku-mas ir pilietiškumas. Atskirtis ar dermė?* Monografija. Vilnius: VPU, 2007, p. 69–81.
6. Amy, E.; Bryan and Dix Th. Emotions and Behavioral Support During Interactions with toddlers: The Role of Child temperament. *Social Development*, 2009, Volume 18, Nr. 13. University of Texas at Austin.
7. Antanavičius, J. Muzikos ugdymo sistemos reforma: viltys, klystkeliai, aklavietės. *Muzikos situacija Nepriklausomoje Lietuvoje*. Vilnius: LMA, Margi raštai, 1996, p. 183–195.
8. Bieliauskienė, R. Public policy and Art education. *Global and European Tendencies in Asocial and Education Policy*. Social Education: Volume 10. Network for Social Communication VPU, SCI. Center for Civic Educa-tion (Calabasas, Indiana University, USA. Vilnius: VPU SKI, 2005, p. 260–264.
9. Bitinas, B. *Ugdymo filosofija*. Vilnius: Enciklopedija, 2000.
10. Bruzgelevičienė, R. Lietuvos švietimas 1988–1997 m., 2008.
11. Donskis, L. Humanitariniai ir socialiniai mokslai XXI amžiuje: naujieji iššūkiai. *Lietuvos humanitarinių ir so-cialinių mokslų plėtros problemos*. LŠMM LII, 2004.
12. Duoblienė, L. *Šiuolaikinė ugdymo filosofija*. Refleksijos ir dialogo link. Vilnius: Tyto alba, 2006.
13. Gaižutis, A. Estetinio ir meninio ugdymo programa. *Tautinė mokykla, II*. Ugdymo turinio koncepcijų projektai. Kaunas: Šviesa, 1990, p. 56–90.
14. Giddens, A. *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press, 1990.
15. Grigonienė, A. R. Periferijos muzikos mokyklų aktualijos. *Muzikos situacija Nepriklausomoje Lietuvoje*. Vil-nius: LMA, Margi raštai, 1996, p. 235–236.

16. Grušas, R. Muzikos mokykla ugdo kuriantį žmogų. *Muzikinis ugdymas kaip sistema. Muzikinis ugdymas: tęstinumo ir grandžių sąveikos problemos*. Vilnius: Lietuvos muzikos akademija, Lietuvos koordinacinė muzikinio ugdymo taryba, 1999, p. 61–65.
17. Jackūnas, Ž. Ugdymo integracijos apmatai. *Tautinė mokykla, II*. Ugdymo turinio koncepcijų projektai. Kaunas: Šviesa, 1990.
18. Kanapickaitė, J. Intersubjektyvumas ir individualizacija suaugusiųjų meniniame ugdyme. *Tradicija, autorystė, kūrinio ribos ir interpretacijos laisvė*. Vilnius: LMTA, 2006, p. 184–192.
19. Katkus, D. Lietuvos muzikos mokymo struktūra ir funkcijos [mašinė raštas]. Švietimo reformos parengimo archyvas, 1990.
20. Kvietkienė, G.; Petronienė, O. Neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas. *Socialinis ugdymas*, 2007, 3(14).
21. Levickas, A. Lietuvos konservatorių raida ir perspektyvos. *Muzikos situacija Nepriklausomoje Lietuvoje*. Vilnius: LMA, Margi raštai, 1996, p. 268–273.
22. Bukauskienė, T. ir kt. Lietuvos mokykla ir pedagoginė mintis. Antologija. 3 t. Vilnius: Mintis, 1996.
23. Lietuvos vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos koncepcija. *Tautinė mokykla, I*. Mokyklų tipų koncepcijų projektai. Kaunas: Šviesa, 1989.
24. Lukšienė, M. Post scriptum. *Jungtys*. Vilnius: Alma litera, 2000.
25. Maceina, A. Ugdymo santykis su kultūra. *Židinys*, 1937, 1.
26. McLaughlin, R. H. Šiuolaikinė ugdymo filosofija: demokratiškumas, vertybės, įvairovė. Kaunas: Technologija, 1997.
27. Melnikas, L. Studijų kompleksškumo ir specializacijos principai. *Muzikos situacija Nepriklausomoje Lietuvoje*. Vilnius: LMA, Margi raštai, 1996, p. 274–277.
28. Melnikas, L. Johannas Sebastianas Bachas pianisto akimis. *Tradicija, autorystė, kūrinio ribos ir interpretacijos laisvė*. Vilnius: LMTA, 2006, p. 199–211.
29. Merkys, G. Edukologija. *Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų plėtros problemos*. Sudarė Viliūnas, G. Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2004.
30. Ohmae, K. *The End of the Nation State*. New York: Free Press, 1995.
31. Pliskus, V. Konservatorija šiandien ir ateityje. *Muzikinis ugdymas kaip sistema. Muzikinis ugdymas: tęstinumo ir grandžių sąveikos problemos*. Vilnius: Lietuvos muzikos akademija, Lietuvos koordinacinė muzikinio ugdymo taryba, 1999, p. 170–174.
32. Pukelis, K. Mokytojų rengimas ir filosofinės studijos. Kaunas: Versmė, 1998.
33. Rudiger, W. Im Gespräch mit Wilfried Gruhn. *Uben und musizieren*. Zeitschrift für Musikschule, Studium und Berufspraxis. Schott, 2005, April-Mai.
34. Thomson, J. B. *The Media and Modernity*. Cambridge: Polity Press, 1995.
35. Imbrasienė, V. *Muzikinis ugdymas kaip sistema. Muzikinis ugdymas: tęstinumo ir grandžių sąveikos problemos*. Vilnius: Lietuvos muzikos akademija, Lietuvos koordinacinė muzikinio ugdymo taryba, 1999, p. 198–203.
36. Varnauskienė, T. Ugdymo turinio tęstinumas ir perimamumas: konservatorija – muzikos akademija. *Muzikos situacija Nepriklausomoje Lietuvoje*. Vilnius: LMA, Margi raštai, 1996, p. 298–300.
37. Vitaitė, V. Aukštojo muzikinio ugdymo problemos. *Muzikinis ugdymas kaip sistema. Muzikinis ugdymas: tęstinumo ir grandžių sąveikos problemos*. Vilnius: Lietuvos muzikos akademija, Lietuvos koordinacinė muzikinio ugdymo taryba, 1999, p. 214–215.
38. Карандашев, В. Н. Концепция ценностей культуры Ш. Шварца. Вопросы психологии, 2009, 9.
39. Мировая художественная культура: Сборник программ и методических материалов: 6–11 классы. Москва: ВЛАДОС, 2001.

CHARACTERISTICS OF MUSIC SCHOOL AND COMMUNITY INTERACTION IN A SOCIETY FACING GLOBALIZATION

Dr. Rita Aleknaitė-Bieliauskienė

Mykolas Riomeris University

Summary

The article focuses on culture and the importance of artistic culture in the cultivation of creative personalities with critical thinking and a positive attitude to life. Art nurtures emotional intellect. Lithuanian music schools not only provide professional development but also serve a wide range of educational functions. The subject of this study is to ascertain how the interaction between a music school and the community of a city affects the entire community's educational potential in the face of ongoing globalization processes.

The study is based on a quantitative analysis performed in 2009 at the Music School in the town of Ukmergė. Results have shown that the music school is an open organization and plays a significant role in society's internalization of values, socialization, and prevention efforts. Such schools foster feelings of partnership and stimulate communication processes. The application of the "learning by doing" method also creates a learning environment conducive to active personalities, which has an important influence on personal attitude, values and emotional intellect.

Keywords: globalization, culture, creativity, interaction, music school, society.